

De minister van Economische Zaken en Klimaat
mr. drs. M.A.M. Adriaansens
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Amsterdam, 30 november 2022

Inzake: groen-staal transitie Tata Steel Nederland - kopie via Email naar interim DG B&I dr. G.G.A. Biessen

Geachte mevrouw Adriaansens,

De Stichting Zeester bestaat uit de hoogleraren Energie Technologie (TU Delft) en Business Society Management (Erasmus Universiteit Rotterdam), een voormalig FNV-vakbondsleider, voormalig Hoogovens / Tata Steel Nederland bestuurders alsmede ondernemers, die de laatste jaren gezamenlijk plannen ontwikkelen voor de transitie van Tata Steel Nederland (TSN) naar een producent van groen-staal. Zo vormde het Zeester Strategisch Plan 2020-2050 de basis voor het FNV plan "Groen Staal" dat heeft geleid tot het verlaten van de CCU/CCS-route en de keuze voor de waterstof-route. Zeester opereert als een geheel onafhankelijke partij die regelmatig (opbouwend kritisch) overleg voert met de TSN-directie over de implementatie van de transitie, vanuit zowel technische, economische als maatschappelijke optiek.

De doelstelling van Zeester is de staalindustrie in Nederland te behouden en de groen-staal transitie van TSN te laten slagen. Maar omdat daar aanzienlijke financiële steun van de overheid voor gevraagd wordt, dient hier een *maatschappelijke* en *economische* business case aan ten grondslag te liggen op basis waarvan de "license-to-operate" van het staalbedrijf met vol vertrouwen kan worden vernieuwd. Een business case alleen gericht op reductie van negatieve externaliteiten met bestaande activiteiten leidt in de praktijk vrijwel altijd tot hogere transitiekosten voor burgers en overheid.

Zeester maakt zich zorgen over het ontbreken van voldoende maatschappelijk draagvlak omdat de regio nog steeds onvoldoende perspectief geboden wordt qua leefomgeving en nieuwe, hoogwaardige, meer gediversificeerde werkgelegenheid.

Tegelijkertijd zien wij een belangrijk risico, ook bij een positief doorgerekende business case gebaseerd op door TSN gepresenteerde cijfers, dat de van de gemeenschap gevraagde totale investering onvoldoende toekomstbestendig zal blijken te zijn of veel minder oplevert dan mogelijk is. Wij gaan er van uit dat de overheid dit risico ook wil beperken.

Zeester adviseert op basis van de hieronder uiteengezette argumenten de volgende punten onderdeel te maken van maatwerkafspraken met TSN:

- (1) Een circulair maakcluster genaamd Ecoport;
- (2) Eerdere sluiting van de Kooks- en GasFabriek 2 (mede) op basis van een Zeester plan hiervoor en
- (3) Een extra beslispunt in de fasering van te verlenen overheidssteun.

1. Maatschappelijk draagvlak: Ecoport en werkgelegenheid

In haar strategisch plan voor de groen-staal transitie heeft Zeester, naast de technische plannen voor een waterstof-route, vanaf het begin aangegeven dat er in aanvulling op de ombouw van het staalbedrijf tegelijkertijd een circulair maakcluster met staal-gerelateerde activiteiten op en rondom de locatie nodig is. Deze locatie aan het Noordzeekanaal, met diepzeehaven aan de goede kant van de sluis, is al decennia een belangrijke reden dat staal in de IJmond concurrerend gemaakt kan worden en dit locatie-voordeel moet ook in een strategie voor na 2030 maximaal benut worden. Een innovatief maakcluster, genaamd Ecoport, waar bijvoorbeeld windturbines voor de Noordzee van TSN-staal kunnen worden gemaakt of door start-up ondernemingen 3D-printing technologieën met metaalpoeders kunnen worden ontwikkeld, draagt bij aan de toekomstbestendigheid van een investering in het staalbedrijf en biedt een extra hoogwaardig alternatief voor lokale werkgelegenheid. Ecoport biedt de omgeving een nieuw perspectief, verbetert de positie van TSN en versterkt het verdienvermogen en de dynamiek in de IJmond, waarmee de risico's en beperkingen van een eng gefocuste investering worden vermeden.

De FNV is mede-initiator van Ecoport, zie de hierbij gesloten brochure. Zeester en de FNV vinden dit een unieke kans om, naast bestaande industriële/technische clusters als Brainport Eindhoven en Chemelot, mogelijk een nieuw industrieel cluster van nationaal belang op de kaart te zetten. TSN geeft vooralsnog aan geen ruimte te kunnen

maken ten behoeve van Ecoport. Zeester is van mening dat met het verdwijnen van oude installaties en opslag van kolen er wel degelijk voldoende terrein vrijgemaakt kan worden. Graag bespreken wij wat van TSN gevraagd wordt om Ecoport te realiseren en waarom wij vinden dat dit een essentieel onderdeel van de maatwerkafspraken zou moeten zijn.

2. Maatschappelijk draagvlak: Kooks- en Gasfabriek 2 en leefomgeving

De omgeving wil een gezonde leefomgeving. TSN zet zich hier zonder meer voor in, maar recente RIVM metingen geven geen aanleiding eerdere conclusies over PAK en metalen emissies te herzien. De Kooks- en Gasfabriek 2 moet en kan versneld gesloten worden, hetgeen de omgeving perspectief zal geven op een veiliger en gezondere toekomst. Zeester heeft hiervoor een plan gemaakt en wij zullen dit op zo kort mogelijke termijn met TSN bespreken. Als dit voor TSN en de lokale overheden acceptabel is of voor de omgeving meer perspectief biedt dan een eventueel eigen plan van TSN en de continuïteit van TSN niet bedreigt, zijn wij van mening dat dit plan opgenomen moet worden als onderdeel van de maatwerkafspraken. Wij lichten dit graag toe.

3. Beheersing van risico: Fasering van de transitie en overheidssteun

De fasering van de totale ombouw van de "voorkant" van het staalbedrijf, zoals die momenteel voorzien is voor de maatwerkafspraken, is gebaseerd op een zo groot mogelijke vermindering van CO₂-uitstoot in 2030. Zeester is van mening dat de huidige aanpak, die afwijkt van ons initiële advies, twee aanzienlijke risico's met zich meebrengt die vermeden kunnen worden zonder tekort te doen aan de CO₂-doelstelling voor 2030. Wij adviseren met de hieronder volgende argumenten de bouw van de eerste Direct Reduction Plant (DRP) met bijbehorende installaties te steunen maar een tweede formeel beslispunt in de maatwerkafspraken op te nemen voor een tijdstip rond eind 2026, begin 2027, dat ligt vóór de bouw en financiële ondersteuning van de tweede DRP met bijbehorende installaties.

Ten eerste zullen er tot genoemde periode nieuwe ontwikkelingen zijn op het gebied van (de) energie(transitie) die een optimale groen-staal route, noodzakelijk voor continuïteit van TSN, in de komende jaren zullen beïnvloeden. Minimaal 25% van de kostprijs van groen-staal bestaat uit energiekosten en die worden met name gemaakt in de productie van ruwijzer/DRI. De prijs van groene elektriciteit kan op veel locaties in de wereld tot 3x lager komen te liggen dan in Nederland. De mogelijke impact hiervan op de concurrentiepositie van TSN in een Europese staalmarkt met overcapaciteit kan groot zijn. Er moet dan ook, tot de genoemde periode, een mogelijkheid blijven bestaan om de gekozen route naar groen-staal aan te passen.

Er kan op dat moment alsnog besloten worden om al het benodigde ruwijzer hier in Nederland te maken en de nu voorziene tweede (en later derde) DRP met bijbehorende elektrische ovens met overheidssteun te bouwen. Maar als alternatief kan het plan dan ook nog aangepast worden door de inzet van mogelijkheden die in de komende jaren nader onderzocht en doorgerekend moeten worden, zoals bijvoorbeeld de extra inzet op circulariteit van staal d.m.v. meer recycling, hetgeen de behoefte aan energie en ruwijzer/DRI zal verminderen of het gebruik van in geopolitiek-veilige landen tegen lagere energiekosten geproduceerd "Hot Briquetted Iron".

Afhankelijk van de uitkomst van deze onderzoeken en de beschikbaarheid en prijs van waterstof in Nederland kan in een later stadium een beter gefundeerde beslissing genomen worden over het verdere verloop van de transitie. Een lager risico voor de overheid en een stimulans voor TSN om in te zetten op circulariteit dienen het maatschappelijk belang.

Ten tweede is de technologie van de Reducing Electric Furnaces nog niet in bedrijf op een schaal die TSN voorzien heeft. De aangepaste fasering zoals hierboven beschreven geeft TSN tijd hier meer over te leren en op basis daarvan betere beslissingen te nemen over verdere uitbreiding van deze installaties.

Het Tata Steel Nederland dossier is complex en beslissingen vragen om zorgvuldige afweging, die gezien de ambitieuze planning t.a.v. (onomkeerbare) maatwerkafspraken in Q1 2023 en de belasting voor de omgeving niet vertraagd kunnen worden. Wij zouden het zeer op prijs stellen de adviezen van Zeester gezien bovengenoemde planning nog in december in een persoonlijk gesprek met u te kunnen toelichten.

Met vriendelijke groeten, namens de Stichting Zeester,

[Redacted signature]
Voorzitter Stichting Zeester

tel: [Redacted phone number]

RUIM BAAN VOOR ECOPORT IJMUIDEN!

Een klimaat neutrale en circulaire economie. Wie wil dat niet? Elk initiatief dat bijdraagt aan de duurzame en economische ambities van Nederland dienen we met beide handen aan te pakken. Daarom ruim baan voor Ecoport IJmuiden; de nieuwe innovatieve, groene, sociale en circulaire thuisbasis voor de Nederlandse maakindustrie. De tijd is er rijp voor; laten we samen het ijzer smeden nu het heet is.

Nederland bezet op de wereldranglijst van meest concurrerende kenniseconomieën een solide vierde plaats. Dit betekent dat in ons land naast de traditionele productiefactoren arbeid, natuur en kapitaal de waarde kennis een grote rol speelt. Dit verklaart onder meer het bestaan van diverse hotspots waar wordt gewerkt aan nieuwe duurzame economische ontwikkelingen. Zo heeft Wageningen een Business and Science Park voor gevestigde en toekomstige bedrijven die zich bezighouden met live sciences, food en health. En vinden we in Eindhoven een Brainport annex High Tech Campus waar meer dan 165 bedrijven en instituten gezamenlijk onderzoek doen naar technisch-wetenschappelijke ontwikkelingen.

Een nieuwe hotspot

Een nieuwe hotspot ligt in het verschiet: Ecoport IJmuiden. Een locatie waar fossiel en lineair een overgang maken naar groen en circulair. Waar mens, economie en ecologie samenkomen in innovatieve bedrijven die met elkaar een regionaal cluster vormen rond een duurzaam ecosysteem. Met het doel om te komen tot een nieuwe toekomstgerichte maakindustrie en bijbehorende dienstverlening. De basis van Ecoport IJmuiden is terug te voeren op

het in mei 2021 gelanceerde plan "Groen Staal" van FNV Metaal. Dat plan wordt ondersteund door een groep hoogleraren, ondernemers en oud-directeuren van Tata Steel Nederland (TSN) die zich voor deze gelegenheid hebben verenigd in de stichting Zeester. Het plan voorziet in minder CO₂- en andere uitstoot door TSN door te investeren in nieuwe, meer milieuvriendelijke productiemethoden zoals elektrische ovens.

Opgetogen reacties

Niet alleen de leiding van Tata Steel Nederland omarmde het ambitieuze plan al snel. Ook de gezamenlijke milieuorganisaties, Tweede Kamerfracties en stakeholders bij de provincie en omliggende gemeenten reageerden opgetogen op het initiatief. Dit omdat het plan gaat over méér dan alleen schone staalproductie. Het voorziet in een compleet nieuw, innovatief en toekomstbestendig industrieel complex. Een uniek circulair maak-cluster met minder uitstoot, minder overlast en als geheel beter voor milieu en klimaat. Het plan betekent tevens behoud van essentiële Nederlandse maakindustrie en daarmee ook van werkgelegenheid met mogelijk zelfs duizenden toekomstige nieuwe banen.

Het juiste momentum, de ideale locatie

Uitgerekend nu is het juiste moment voor de komst van een groene technologiecluster. De oorlog in Oekraïne is niet alleen te triest voor woorden, maar maakt ook duidelijk dat we in Nederland wat betreft essentiële maakindustrie niet afhankelijk moeten willen zijn van het buitenland. Hetzelfde geldt voor onze energievoorziening. Vandaar dat het kabinet recent heeft besloten de windmolenparken in de Noordzee fors uit te breiden.

IJmuiden ligt aan de Noordzee, beschikt over een diepzeehaven, krijgt een nieuwe energiehaven én heeft staalproducent Tata Steel binnen haar grenzen. Dat zijn allemaal randvoorwaarden die van één plus één drie maken. Delen of onderdelen van windmolens of staalproducten voor andere doeleinden kunnen worden geproduceerd of 3D geprint met groene staal van Tata Steel Nederland; het transport naar hun locatie op zee is vanaf deze locatie relatief eenvoudig; en de energiehaven voorziet niet alleen in een bijdrage aan de milieu- en klimaatdoelstellingen, maar ook in de transitie naar een meer groene energievoorziening en zelfs een eerste opstap naar een industrieel groene waterstof-infrastructuur in

Nederland. Dit biedt ruimte voor andere maak- en dienstverleningsbedrijven. Denk hierbij niet alleen aan offshore-, installatie-, onderhouds- en energiebedrijven, maar bijvoorbeeld ook aan innovatieve startups en onderzoeks- en onderwijsinstellingen.

Technisch en economisch haalbaar

In opdracht van FNV Metaal en Tata Steel Nederland heeft consultancybureau Roland Berger een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van de hierboven geschetste plannen. Daaruit blijkt dat ze zowel technisch als economisch haalbaar zijn. Technische realisering van de eerste fase blijkt bij een versnelling onder ideale omstandigheden zelfs al mogelijk ver voor de deadline van de milieu- en klimaatdoelstellingen van 2030. De economische haalbaarheid is afhankelijk van de precieze invulling van de "business case", de betrokkenheid van investeerders, financiële ondersteuning door de Nederlandse overheid en de snelheid waarmee vergunningsprocedures kunnen worden doorlopen. Zoals gezegd:

Dit is het momentum; laten we samen het ijzer smeden nu het heet is!

ECOPORT IJMUIDEN, HIEROM JUIST NU

Waarom zouden de Nederlandse overheid en bedrijven juist nu moeten investeren in de nieuwe technologiecluster Ecoport IJmuiden? De belangrijkste argumenten op een rijtje.

Ecoport IJmuiden draagt bij aan...

- > het realiseren van de milieu- en klimaatdoelstellingen;
- > de overstap naar meer groene windenergie;
- > de opstap naar een industrieel groene waterstof-infrastructuur;
- > vergroening van de staalproductie;
- > behoud van essentiële maakindustrie in Nederland;
- > behoud van werkgelegenheid;
- > de opkomst van nieuwe innovatieve maak- en dienstverleningsbedrijven;
- > het realiseren van nieuwe innovatieve banen;
- > minder afhankelijkheid van het buitenland, ook waar het gaat om energie;
- > de toekomstbestendigheid van Nederland;
- > bestendiging van de positie van Nederland in de top van de meest toonaangevende kenniseconomieën van de wereld.

Zeester Cluster

DATUM BINNENKOMST

01 DEC. 2022

EM-DC-GRB

MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

MR. DR. M. A. M. ADRIJANSENS

MINISTERIE VAN
ECONOMISCHE ZAKEN

POSTBUS 20401
2500 EK DEN HAAG

AS9DC #X89DXN#DD#DDDD#

Zeester Cluster

STIKTING ZEESTER

KEIZERSGRACHT 117

1015 C J A M S T E R D A M